

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY-TÁRSASÁG“ HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Kéziratok, papok, gazdasági egyetemi tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. klr. postatakarékpénztári cheque-számla 10.489. szám.

Székely vasuti politika.

Most, midőn a képviselőházban épen a vasuti beruházási javaslatok fölött foly a vita, aktuálisnak tartottuk leköszölni azon feliratot, melyet Udvarhelyvármegye alispánja a vármegye törvényhatóságának határozatából a kereskedelemügyi kormányhoz terjesztett és mely az egész Székelyföld eddigi vasuti politikájára is rámutat:

Kereskedelmi Miniszter Ur!

A vármegyei törvényhatóság idemellékelte határozatában kifejezést adott ama véleményének, hogy az államvasutak fővonalának Ágostonfalvától Málnásig való kiépítése a Székelyföld „Erdővidék“ nevű részének igen fontos érdekét képezi; Erdővidéknek egy bizonyos területe Udvarhelymegye hatósága alatt is áll s ezért ez a megye is kötelességében állónak tartja, hogy az illető vidék érdekét előmozdító intézményért szavát fölemelje.

A helyi érdek azonban a fölvetett vasuti terv esetében magasabb közérdekkel is kapcsolódik össze s én éppen e közérdek szempontjaira igyekszem ezuttal ráirányítani a figyelmet.

Mindenki által vallott igazság, hogy a vasut a művelődés tényezője, egy nép gazdasági erőinek hathatós kifejlesztője, s ezuton a társadalmi haladás felkentője. Érdekes példája ennek az igazságnak éppen Erdély, hol a multbeli forgalmi politika úgy helyezte el a vasutakat, hogy messze elkerülte és mellőzte a Székelyföldet, ellenben a szász és oláh vidékeket a világforgalom sodrába hozta belé. Így fejlődött ki ez utóbbi vidékek jelentősége a Székelyföldével szemben, holott a Székelyföldön természeti kincsek gazdagsága, s a népnek történeti bizonyossággal megállapítható ipari, kereskedelmi és gazdálkodó őseréje állott rendelkezésre. Ez az őserő mind elhanyagolódott s az a székely, a ki a multban saját maga készítményeivel és kereskedői szellemével külföldön is tudott érvényesülni, most már nem vehette fel a versenyt a vele szemben forgalmi kedvezményben részesült szomszédáival.

Nem a szomszédokra való gyűlölség vagy irigykedés vezeti a székely társadalmat, mikor ezt a panaszát hangoztatja, hanem az a keserűség, hogy sa-

ját erőinek visszafejlesztésével és mellőzésével a nemzeti művelődés ügyét is megcsönkítették. Pedig a nagy magyar föld és a Székelyföld közé eső nemzetiségi vidék idegen és bizalmatlan szellemével szemben a magyar nemzeti művelődés fölényével kell hatni. Ámde hogy lehessen meg ez a ható ereje a művelődésnek, ha éppen az ország végső szögletében, a Székelyföldön se veheti meg sarkát? Ez a székelyföld egyenesen visszatitódott attól a történeti szerepétől, hogy a szomszéd nemzetiségek idegen vagy legalább is kozmopolita szellemének ellensúlyozója legyen. Sőt a multbeli rossz vasuti politika a nemzetiségi vidékek kényeztetésével és világforgalomba való helyezésével nemcsak tultengővé tette ama vidékek jelentőségét a székelyföld felett, hanem egyenesen bele is vitte azok szellemét az idegenségbe és kozmopolitasságba.

Ebben a helyzetben a székelység javára irányuló forgalmi politika nem helyi érdek, hanem a nemzeti szellem egységének az érdeke. És az államnak, mint a nemzeti szellem leghivatottabb képviselőjének szinte sietve kell hozzáfognia, hogy a székelyt kiragadja az eddig elfejlesztett helyzetből s visszaadja őt nemzeti hivatásának. Mert úgy áll a dolog, hogy a forgalomnak nemzetiségi vidékekre való irányítása magával sodorja a székelyföld meglevő gazdasági erőit is; nem befelé, a maga javára és gyarapítására, hanem kifelé, a nemzetiségi vidékek idegen érdekének alárendelve.

A székely társadalom egysége helyett így áll elő annak szétforgácsolódása. És így áll elő az a helyzet, hogy például olyan székely terület is, mint Erdővidék más székely gócpontoktól elszigetelve, csupa idegen területen kell, hogy lebonyolítsa még a szomszédos forgalmát is. Pedig ez a vidék egyik legértékesebb része a székelyföldnek s közel is van a székely városokhoz helyrajzilag, de már vasuti összeköttetés szerint csak Brassón keresztül, óriási kerülővel tud eljutni Sepsiszentgyörgyre is. Ime így fosztódik meg a székelyföld a maga értékes vidékeitől, így lesz nemzetiségi városok kihasználási területévé, így szakad el a székelység természetes együttérzésének érdekközösségéből.

Ezen a természetellenes helyzetben segít éppen Erdővidékre nézve Ágostonfalva—Málnás közt létesítendő vasuti kapcsolat. — Sepsiszentgyörgyhöz, Kézdivásárhelyhez és Csikszeredához mindjárt közelebb hozza az illető vidéket, s így visszaadja ezt a székelyföld társadalmi és gazdasági érdekkörébe, egységébe és testvériségébe. Visszaadja nemcsak magát a vidéket, hanem annak a vasut által emelkedett jelentőségét is és a vasut nélkül kiaknázhatalan természeti kincseit.

A székelyföld erősbbülésének, önmagához való visszatérésének lesz tehát egyik hathatós tényezője az a vasuti szárnyvonal. És ezzel egyszersmind erős lépést tesz az állam ama cél felé, hogy a székelyföld a nemzeti művelődés ügyét diadalmasan szolgálhassa.

Nem mulaszthatom még el annak felemlítését, hogy Erdővidék forgalmának így a székelyföld belseje felé való áttevélése teljesen megfelel annak a világforgalmi iránynak is, mely Magyarország kivételének a Fekete-tenger felé akar utat nyitni. Az eddigi Budapest—Predeal—Bukarest felé menő irány nagy kerülővel s nagy szállítási költséggel juthat a tengerig. Az egyenes és legközelebbi irány a székelyföldön keresztül vezet Budapest—Kolozsvar—Marosvásárhely—Székelyudvarhely—Sepsiszentgyörgy—Bodzaszoros állomásokon a konstancai kikötőig. Magyarország jövőendő világforgalmának ez az útja, mert ez a legrövidebb s a szomszéd Románia érdekével is összhangban áll, hogy Konstanztól visszamenőleg Buzeu állomásig épített vasutját a magyar határszélig vihesse s világforgalmi jelentőségű vonallá fejlesztesse.

És a hogy útja ez az irány egy új világforgalomnak, úgy lesz helyrehozatala annak a multbeli vasuti politikának is, mely a székelyföldet kihagyta a nemzeti művelődés munkájából. Akkor szerveződni fog az egész Székelyföld, hogy őserőivel és elhanyagolt munkaképességeivel Magyarország gazdasági önállóságának nagy eszményét megvalósítsa s megtartani, hatalmassá fejleszteni segítse.

Ez ut felé törekszik Erdővidék is, mikor a brassó—predeáli vasuti forgalomból kitérőt igyekszik szerezni magának a Székelyföld belseje felé. A jövőendő

világforgalmi irány felé törekszik ezzel, s ennek az iránynak az általa kívánt rövid szárnyvonal mintegy erecskéje gyanánt szolgál, mely majd hivatva lesz a nemzetiségi vidékek forgalmát is átterelni.

Kérem a nagyméltóságú miniszter urat, hogy ezeket a szempontokat kegyeskedjék figyelmére méltatni s a székelység nemzeti hivatása érdekében is hozzájárulni az Ágostonfalva Málnás közti vasut kiépítéséhez.

A korondi esethez.

Az ismeretes Barkóczy-ügy politikai természete annak jogi oldalát teljesen háttérbe szoritotta úgy, hogy az eset kapcsán ide vonatkozó tárgylagos jogi fejtegetést annak idején sehol nem olvashattunk, mert — úgy látszik — a politikában a tudománynak, a higgadt, okos szónak a legkevesebbé van helye . . .

A minden politikai izt és háttérrel nélkülöző és csupán partikularis jelentőségre vergődött korondi eset éppen a legalkalmasabb arra, hogy annak kapcsán a polgári házasságkötés természetét és annak alakszerűségét jogilag kellő tárgylagossággal kifejtjük.

Annélkül tehát, hogy valakinek vallási vagy politikai meggyőződését érintenők és azon határozott szándékkal, hogy e kérdésben — nem vitát idézünk fel, hanem ellenkezőleg — vitát zárunk le, álljanak itt a következő száraz jogi tételek és jogi konzekvenciák:

Nagyon, de nagyon tévednek azok, akik a polgári házasságkötésben egy közönséges szóbeli vagy írásbeli szerződést látnak.

Mert mi a közönséges szerződés lényege?

Az, hogy a feleknek, tehát a privát személyeknek akarata nemcsak találkozik, hanem az akaratmegegyezés már magában az akaratnyilvánítás megfelelő formájának betartásával jogviszonyokat vagyis kölesönös jogokat és kötelezettségeket állapít meg.

Némi közjogi színezettel bir ugyan, de még mindig a magánjog keretein belül van s azért közönséges szerződési jelleggel bir az actus akkor is, ha az ügyletnél a feleken kívül államhatalmi közeg is van jelen, de csupán mint ellenőrző szerv vagy ünnepélyes tanu szerepel s a jog megállapító erő még tisztán a felek működéséhez van kapcsolva.

De már kilép a magánjog korlátai közül az actus s így nem közönséges szerződéssel állunk szemben akkor, ha a felek működése jogmegállapító erővel nem bir, hanem leg-

tovább a jogviszony létrejöhetségének előfeltétele és a jogmegállapító ténykedést az államhatalom közege végzi, akinek működéséből a jogviszony közvetlenül ered.

Már pedig a polgári házasságkötés az utóbbi kategóriába tartozik, mert itt a felek működése, nevezetesen egybehangzó akarat kijelentése a házassági jogviszonyt még magában létre nem hozza, az csupán a polgári tisztviselőnek a felek akaratmegegyezésére alapított és attól felfüggesztett kijelentése által — még pedig — közvetlenül valósul.

Az ilyen természetű aktusokat éppen közjogi természetük miatt, minden idők jogi felfogása, úgy például már a legelső művelt jogász nemzet, a rómaiak jogrendszere is élesen elhatárolja a tisztán magánjogias jellegű, tehát közönséges szóbeli vagy írásbeli szerződéstől.

Szerződési jelleg mindenesetre van a házasságkötésben azóta, amióta a nőnek egyenrangúságát a férfival ezen aktusnál, a civilizáció világszerte elismertette, mert hisz a szerződés lényeges jellemzője, az akaratmegegyezés a házasságnak azóta elengedhetetlen feltétele.

De ennyi szerződési jelleg aztán nemcsak a polgári házasságkötésnél, hanem a házasságkötés minden, tehát egyházi formájánál is van, mert a kanonjog szerint is a felek akaratmegegyezése s annak nyilvános kijelentése az egyházi közegnek — 1893-ig nálunk is jogmegállapító — ténykedését meg kell előznie, de az a fontos és lényeges, hogy ez az akaratmegegyezés, tehát a szerződési jelleg a házasságkötés egyetlen formájánál sem állapítja meg a jogviszonyt, jogmegállapító ereje egy harmadik személy, az egyházi, vagy állami közeg ténykedésének van.

A polgári házasságkötés ezen közjogi természetét már szükségképpen maga után vonja az ünnepélyességet, amellyel, hogy ez az ünnepélyes jelleg magának a házasságkötésnek az egész életre kiható nagy fontosságából, továbbá a házassági jogról szóló 1884. évi XXXI. t. c. 39. §-a, annak miniszteri indoklása, végül pedig az ezekkel összefüggő belügyminiszteri utasításoknak, az 1895. nov. 26-án 103,374. szám alatt és 1896. febr. 11-én 12,500 szám alatt kelt rendeleteknek betüiből és szelleméből félreérthetetlenül következik.

Az ünnepélyes jelleg tehát kétségen felül áll.

Az ünnepélyesség külső alakzerűségeit és részleteit azonban sem törvény, sem rendelet nem állapítja meg, azt a hivatkozott jogforrások az eljáró állami közeg discrecionarius belátására és a törvény alapján kifejlődő gyakorlatra az u. n. jogszokásra bízták, mert hisz a jogalkotásra hivatott főszervektől ilyen nagyfokú részletezést, aprólékosságot várni nem lehet.

Már most a kétségen felül álló ünnepélyes jellegzés, egy olyan természetű actusnál, amilyen a fentiek szerint a házasságkötés is, ha a törvénypótló jogszokás, amely kötelező erő tekintetében a törvény vagy rendelettel egyáltalán nem különbözik, nem is állapította volna meg, (de szerintem megállapította) még úgy is, a felállítás elemi kelleke, amelyet az eljáró állami közeg nemcsak

jogosítva van, de köteles is megkövetelni.

És hogy az állami tisztviselőnek a törvény, az ahhoz kiadott utasítások és a jogszokás alapján az ünnepélyességnek ezt a konkrét alakzerűségét, a felállást, joga van megkövetelni és hogy ennél fogva — természetesen — a jelenlevőknek kötelessége ezt megtenni, ha ezt valaki ezek után sem hinné el, akkor legyen szabad hivatkoznom egy igazi szaktekinélyre, aki ebben a tekintetben — ma talán legilletékesebb a jog magyarázására, mert hisz a kérdéses közigazgatási ügyágnak ma ő a legfelsőbb szerve, t. i. gróf Andrássy Gyula belügyminiszterre, aki a képviselőház 1908. évi április hó 4-én tartott ülésén röviden és kerekén kijelentette, hogy az eljáró állami közegnek igenis van joga a felállításra mindenkit felszólítani, amiből a felekre a felállítás kötelezettsége önként foly, mert különben az állami közeg elismert joga semmisül meg.

Arról már ezek után szinte fölösleges beszélni, hogy az a tisztviselő ott az actusnál a magyar államot, annak hatalmát képviseli és testesíti meg és hogy az a címerrel ellátott nemzeti színű vállszalag, amelyet ő ekkor hordani köteles, az 1848. évi XXI. t. c. értelmében — ilyen esetekben — a magyar állam suverénitását, méltóságát és tekintélyét jelképezi, amely előtt az ünnepélyesség ezen elemi kellekének teljesítésével meghajolni és tiszteletet kifejezni, szerény véleményem szerint az állampolgári hűség követelménye és hofiu kötelesség.

Jogállamban senkinek nem lehet kifogása az ellen, ha valaki egy törvényt vagy intézményt nem helyesel, azt bírálhat tárgyává teszi és annak alkotmányos uton való megváltoztatására törekszik, mert ez az intézmények és általában az államélet fejlődésének felette becses tényezője, de amíg egy konkrét jogrend fennáll, nyugodjék az a jogrend törvényen, rendeleten vagy szokáson, azt tisztelni kell, mert ellenesetben a minden állami és társadalmi rend alapját képező nagy elv, a jogrend szertségének és sérthetlenségének elve szenved esorbát, már pedig ezt az elvet csak anarchisztikus irányzatok tagadhatják meg.

És még csak egyet. Ne méltóztatásuk összetéveszteni a semmiféle jogrend által el nem érhető, nem szabályozható, tehát feltétlenül korlátlan lelkiismereti szabadságot a cselekvési szabadsággal, mely utóbbi már jogi szabályozás alá esik és csupán a jogrend szabta korlátok között mozgatható. Ezáltal is sok zür-zavarnak és félreértésnek elejét lehet venni.

Bálint Endre.

Székely Társaságok Szövetsége.

Az erdélyi hírlapíróknak városunkban augusztusban tartandó gyűlésére vonatkozólag a következő levelet vettük:

Igen tisztelt Szerkesztőség!

Hazánk kulturális és közgazdasági fejlődésének legjobb és legéberebb munkása, minden időben legodaadóbb támogatója a magyar sajtó. Ahol miszsiót vállalt, bármily jelentéktelennek látszó kis organummal is benyomult az addig elzárt vagy elhagyott területekre, része van a

közszellem és tevékenység irányításában s bizony elmondhatjuk azokban a sikereiben is, mik akciója nyomán fakadnak a köz javára.

Hogy mégis nagyobb eredmények nincsenek s kifejezetten az erdélyi részekben a magyar nemzeti kultúra elé szinte leküzdhetetlennek látszó akadályok tornyosulnak, annak okát nem a magyar lapok lelkesedése és jóakarata hiányában, hanem egyfelől hozzávaló anyagi eszközök elégtelenségében, másfelől pedig abban kereshetjük, hogy nincs meg különösen az erdélyi sajtó organumok közt az a bensőségteljes kapcsolat, mi az egységes hadviselés feltétele és ami képesítene arra, hogy a nemzetiségi akciózás mindenütt leleplezze, ellenszeréről gondoskodják, a magyar közvéleményt irányítsa, ellenségeink ellen foráítsa, megtámadott érdekek és területek védelmére tömörítse. Abban egyet kellene érteniök, bármely politikai pártárgyakhoz tartoznak is, hogy az erősebb magyarságnak a magyar állam határain belül nemcsak joga, de kötelessége is, hogy a jogosulatlan idegen áramlatnak és törekvésnek útját vágja, azért a figyelemnek ide való irányítása a sajtó elháríthatlan feladata marad mindenha.

Példát saját nemes elhatározásuk mellett azoktól a lapoktól kell venni a magyar sajtó munkásainak, melyek idegen államot alkotnak ez államban; melyek beférkőznek palotába, kunyhóba és ellenünk fordítják azok lakóinak indulatát, melyek minden más érdeket kisebbnek tartanak a faji érdekénél és mindent alárendelnek annak.

Mi magyarok erősebbek vagyunk. Velünk van a jog, a törvény és az igazság. Ezeréves hazánk kormányása minden hatalmával kezünkben mégis vereséget szenvedünk nem egyszer. Hogy ez az állapot megváltozzék, hogy ura lehessen a magyar magának és akaratának, a sajtó pedig úgy teljesíthesse fontos feladatát, a mint ezt a mindennél előbbre való magyar nemzeti szent és sérthetetlen érdekek követelik, hogy sajtó organumaink és a sajtó minden rendű és rangu munkásai között béke, egyetértés és szeretet lakozzék, hogy következőleg egységesen léphessenek fel a közös, gonosz indulatu ellenségekkel szemben, hazafias tisztelettel arra kérjük az igen tisztelt szerkesztőséget és minden egyes tagjait, kegyeskedjék a Székely Társaságok Szövetségének Székelyudvarhelyi, a Székelyföld anyavárosában folyó évi augusztus 24-ére tervezett közgyűlésén magát képviseltetni és jövő június hó 15-ig ezen elhatározásáról elnökségünket értesíteni. Továbbá amennyiben remélhetőleg nem vonja ki magát ezen fontos cél megvalósításához szükséges tárgyalásokból, kegyeskedjék nyilatkozni, hogy a kérést mely szempontból szeretné tárgyalatni, ajánlat-e ezekre előadót, avagy belenyugszik abba, hogy elnökségünk gondoskodjék előadókrol?

Becsés válasza vártában hazafias tisztelettel maradtunk a Székely Társaságok Szövetsége központi vezetőségének Marosvásárhelyi, 1908. évi május 24-én tartott gyűlése határozatából.

Deák Lajos,
kir. tanácsos, elnök.

Máthé József,
főtájtár.

KÜLÖNFÉLÉK.

MUZSIKÁLNÁK...*)

Muzsikálnak, muzsikálnak,
Lázban van a falunk népe,
Nagy mulatság, lakodalom
Van a község közepébe:
Egy fehérre meszelt házban.
Muzsikálnak, muzsikálnak.

Piros pünkösöd hajnalára
Kinyitott a fehér rózsza,
Kinyitott a lilium is —
Oh! bár ki ne nyílt volna.
A menyasszony szüz kebelén
Elhervad az nem sokára.

Fehér rózsza, liliumnál
Csak egy arc van még fehérebb,
Csak egy ajak néma, szótlan
A többi mind beszédesebb.
A menyasszony arca fehér,
Fehérebb a liliumnál.

Csak a teste van e házban,
A szive más vidékre szállt,
Messzi tájon egy legényre,
A kit úgy várt, epedve várt.
Hej! de az a deli legény
Csákós huszar fellegvárban.

Nagy mulatság van a házban,
Mindenki vig — egy szomoru;
Az a fehér arcu asszony,
Kinek fején a koszoru.
Hej! mikorra elhervad ez,
Ő is meghalt az uj házban!

Karácsonfalva.

Demeter Dénes.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy a „Székely dalárda“ sétahangversenyén a felsőbb körök feltűnő nagy számban voltak képviselve;

mondják, hogy a Küküllő vizében a héten egy nagy cethalat fogtak, melyről később kisért, hogy csak — vad-kacsa;

mondják, hogy a mellékcákban a járdákat már javítják és a villamos lámpákat szaporítják;

mondják, hogy városunkban a közönségnek a közügyek iránt tanúsított forró lelkesedését fagyallattal kell lehűteni;

mondják, hogy városunk közgyűlésén éppen annyi képviselő jelent meg, mint a képviselőház legutolsó gyűlésén;

mondják, hogy a „Tóutcában“ vakító villamvilágítás mellett jövő vasárnap gondolaversenyt rendeznek;

mondják, hogy a fővárosi hírlapok pünkösdi számát nálunk már Urnapján is meg lehet kapni.

E hírek valódiságaért nem vállal felelősséget — a szerkesztőség.

— Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága tegnap azaz szerdán délelőtt 9 órakor a vármegyei ház kistermében tartotta ülését Ugron Ákos főispán elnöklete alatt, mely délutáni fél 1 óráig tartott. Az erről szóló tudósításunkat vasárnapi számunkban közöljük.

— A m. kir. kereskedelemügyi miniszter Ugron Ákos főispánt a székelyudvarhelyi—héjjasfalvi vasutak igazgatósági tagjává nevezte ki.

*) Vasárnapi lapunkból helyszűke miatt kimaradt.

Képes levelezőlapokból a legszebb választék Betegh Pál könyv-, papír-, író-, művészeti levelező-lapokban.

Ujdonságok.

— **Kinevezés.** A marosvásárhelyi főügyész Kovács István kaposvári kir. törvényszéki fogházőrmestert a székelyudvarhelyi kir. ügyészséghez irnokká nevezte ki.

— **Tíz éves találkozó.** A helybeli róm. kath. főgimnáziumban 1898. évben érettségizett ifjak, megállapodásukhoz híven a pünkösdi ünnepek alatt tartották városunkban tíz éves találkozójukat; megjelentek: Benkő Sándor, Baricz Dénes, Bajesi János, János Domokos, Zsiga Lajos, Keresztes József, Burnáz Imre, dr. Paál Árpád és Ungvári János, a kik miután a vizontlátás első örömen tustestek, misét hallgattak, melyet Bajesi János tartott meg; ez ünnepélyes aktus után a gimnáziumba vonultak és a régi osztályban, kiki a régi helyét elfoglalva, visszaidezték a régi szép multat is, melyet azóta a jelen nehéz gondolai sok küzelemmel terheltek. Onnan bucsut véve találkoztak régi volt tanáraikkal, a kikhez dr. Paál Árpád intézett egy rövid kegyelet beszédet, mely ugy a tanárokat, mint a volt tanítványokat könnyekig meghatotta. A szemináriumban Kovács Jánosnál tisztelegtek ezután, majd a temetőbe vonultak, hol Szigeti István sirjánál kegyelettel áldoztak Király Lajos tanárjuk és elhunyt három osztálytársuk emlékének. Azután tisztelegtek még Jánosy Péter, Embery Árpád, Tamás Albert és Daróczy János volt tanáraiknál, majd Paál Árpád vendégszerelő hajlékába vonultak, a hol az időt leginkább régmúlt emlékeik felidézésével töltötték, este pedig Papp Zakor József vendéglőjében találkoztak vacsorán, melyen ugy a régi, mint az új tanárok, a férjeikkel ideérkezett három urnó és még mások is részt vettek. Így ölekezett a mult a jelenel és ezekből a kedves pillanatokból merithettek a régi iskolatársak új erőt a jövőben való küzelemre.

— **Növendékhangverseny.** Szombaton este 8 órakor tartotta Dobó Zoltánné tanítványaival a szokásos évi hangversenyt, előkelő szép közönség jelenlétében. A 14 számból álló gazdag műsor majdnem éjféléig tartott és hogy milyen magas színvonalon állott leginkább az bizonyítja, hogy a közönség mindvégig feszült figyelemmel élvezte és elismerő tapsaiban részesítette. Lapunk szűk kerete nem engedi, hogy az egyes növendékek előrehaladásáról részletesen megemlékezhessünk és így csak a kiválókakat említhetjük Doros György és Géza, Molnár Géza, Palló Imre és Demény Irénke személyében, a kik mindannyian ugy önmaguknak, mint mesternőjüknek a legnagyobb elismerést szereztek; Molnár Margit pedig határozott meglepetést és feltűnést keltett kiváló készségével; a műsor kiemelkedő számai voltak még a két Trio és a „Faust” kettős ének, mely utóbbit Voith Mariska énekelte Dobó Zoltánnal. Az egész hangverseny arról győzött meg bennünket, hogy Dobó Zoltánné nemcsak előkelő művészi érzéssel, de meleg szívvvel is képezi a reá bízott növendékeket a művészi pályára.

— **A székely dalárda** pünkösdi első napján tartotta sétahangversenyét a Koronkay-kertben elég szép számú közönség jelenlétében. A dalárda három szép számot adott elő gondos összetanulásban, a mi első sorban

Pál Sándor érdeme, aki rövid idő alatt nagy fáradsággal tanította be az előadott dalokat és ez arra a szép reményre jogosít, hogy a „Székely dalárda” rövid időn ismét méltó lesz régi jó hírnevére. A hangversenyt tánc követte, melyet az ifjuság széles jó kedvében élvezett.

— **Figyelem.** A n. é. közönség szíves figyelmét én, mint az alumínium fémtalp feltalálója, aki gyönyörűségét leli abban, hogy embertársai minél számosabban élvezzék találmánya eddig nem létezett előnyeit, szükségesnek tartom felhívni azon körülményre, hogy az Orbán, Nagy és Tamás céggel oly értelmű megállapodás történt, hogy Székelyudvarhelyt bármelyik cipőkészítő mester alkalmazhatja találmányomat. Megjegyzem azonban, hogy eddig a varrott cipőknél érvényesült találmányom leginkább, mivel az előkelőbb közönség azonnal felismerte annak pótolhatlan előnyeit. Székelyudvarhely, 1908. jun. 10. Fülöp Lajos a fémtalp feltalálója.

— **A m. kir. állami főreáliskola** e hó 14-én az intézet udvarán és tornacsarnokában táncal egybekötött tornaünnepélyt rendez, gazdag műsorral. Belépti díj személyenként 1 K, tanulójegy 50 fillér. A mulatság kedvezőtlen idő esetén is megtartatik. Kezdeté délután 5 órakor.

— **A sétatéri alap javára,** táncvivalommal egybekötött műkedvelői előadás, pünkösdi hétfőjén, telt ház előtt és a közönség zajos tetszése mellett folyt le, a mi első sorban Nosz Gusztáv tanár érdeme, a ki a nehéz darabot nagy gondnal és fáradsággal rendezte és tanította be. A hölgyek között Pálffy Aladárné, Szobotka Kata és Fischer Ferencné vezetett, a kik a legszebb eredménnyel oldották meg nehéz feladatukat. Nem kevésbé jók voltak még Bartos Teréz, Lázár Gabi, Flórián Margit, Ferenczy Margit, Sándor Juliska, Ádám Emilia és Szabó Erzsébet. A férfiak közül Mántó Miklós, Bocz Endre, Mántó Ernő, Fábiny Károly és különösen Dr. Szóvényi Károly tünnek ki, a kik nagy buzgósággal és meglepő eredménnyel feleltek meg nehéz szerepeiknek. Biró János, Mészáros Zoltán, Jancsó Béla és Szabó Endre is előmozdították az előadás sikerét. A közönség mindvégig zajos tapsaival tüntette ki a közreműködőket. Előadás után a kora hajnali órákig tartó tánc következett.

— **Színházi hírek.** Hevess Béla, ujonnan szervezett társulatával e hó 11-én csütörtökön kezd meg nálunk előadásainak sorozatát „A gyermek” című nagyhatású új színművel; pénteken „A császár katonái”, szombaton „Varázskeringő” új operette kerül színre. A kerület új igazgatóját e hó végén választják csak meg Marosvásárhelyen és miután a legilletékesebb pályázót Krémert legközelebb egyhangulag megválasztották Szabadkán, az újabb pályázók közül a nálunk is népszerű Rónai Imre került homlokterbe, a ki — mint értesülünk, — komolyan pályázik a kerület elnyeréséért.

— **A malomárok,** mely több mint egy év óta üresen állott és iszapos, bűzhödt mocsaraiból milliószámra terjesztette a bacillusokat, tegnap ismét visszakerült régi rendeltetésébe. Egész végig ki van tisztítva és most

már friss víz folyik medrében. Szabó György malomtulajdonos áldozatot nem kimélve a gátat megköttette és maholnap a malom is rendelkezésére áll az öröletni kívánó közönségnek. Ohajtandó volna, hogy rendőrségünk az árok állandó tisztántartásában segítkezzen.

— **A helybeli állami szakiskola** Ifjusági Önképzőköre e hó 11-ikén délután 3 órakor az intézet nagy rajztermében évszázó ünnepélyt tart, melyre az érdeklődő közönséget hazafias tisztelettel meghívja az intézet igazgatósága.

— **Az E. M. K. E.** pünkösdi hétfőjén tartotta 21-ik évi rendes közgyűlést Marosújvárt; az érkező nagyszámu vendégeket a székelykocsárdi állomáson a rendező bizottság részéről Binder János üdvözölte, vármegyénket a közgyűlésen Dr. Sebessy János alispán képviselte. A közgyűlést Beldi Ákos gróf elnök nyitotta meg; az egyesület vagyona 200000 koronával haladja túl a 3 milliót és így elkölthető évi jövedelme 190000 koronát tesz. Az E. M. K. E. negyedszázados jubileumát a jövő évben Kolozsvárt ünneplik meg.

— **Névsorolvasás.** A képviselőház június 5-iki, pénteki ülésén történt meg az a nagy szegény, hogy az elnök kétszer egymásután volt kénytelen a Ház határozatképtelenségét konstatálni és a házszabályok 262. szakasza alapján, e ciklusban először a névsor olvasását elrendelni. Ezt a rendszabályt már jó lett volna előbb is alkalmazni, mert minden hivatalnok ellen okvetlenül fegyelmet indítanak, a ki fizetéses kötelezettségeit teljesíteni elmulasztja, csak a képviselő uraknak volt meg eddig a kiváló szabadalmuk, hogy vállalt, sőt fogadkozott kötelezéseiket kényük-kedvük szerint mulasztgassák és az ország legégetőbb kérdéseinek tárgyalásakor távol maradhassanak. Nem csoda, ha a nemzet jajgat, mert ezek bizony siratni való állapotok.

— **Halálozások.** Hodor Károlyné, szül. Kozma Zsenni életének 51-ik, boldog házasságának 30-ik évében hosszas szenvedés után e hó 5-én elhunyt, temetése e hó 6-án délután 5 órakor volt, gyászoló családja és nagyszámu közönség részvéte mellett. Özv. Bereczky Albertné, szül. Ugron Polixena életének 64-ik évében e hó 7-én délután fél 4 órakor elhunyt; hült tetemeit e hó 9-én délután 2 órakor kísérték örök nyugalomra Kobátfalván.

— **A Magyar Gazdaszövetség** folyó évi közgyűlést június 23-án déli 12 órakor Parádon, a fürdő társalgótermében tartja; gyűlés után d. u. 2 órakor társas lakoma a fürdő vendéglőben. Egy teríték ára 3 K. Jelentkezni lehet június 17-én estig a Magyar Gazdaszövetségnek. (Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 40.) A kik nem jelentkeznek, azok számára helyet nem biztosíthatunk. — Kedvezményes vasuti jegyváltására jogosító igazolványokat minden tagnak, gazdaköröknek és szövetkezeteknek, esetleg többet is készséggel küldenek, ha ez iránt a Magyar Gazdaszövetséget megkeresik.

— **A budapesti m. kir. áll. felső építő- ipariskolában** (VII. ker. Thököly-ut 74 sz.) a rendes szakos-

tály első osztályába a jövő iskolai évre való felvételre még június 21-től július 1-ig lehet jelentkezni előjegyeztetés végett. Helybeliek személyesen, vidékiek levélben is jelentkezhetnek. A végleges felvétel november 1-én történik, a mikor a tanulók szülei vagy gyámjaik kíséretében tartoznak megjelenni. Felvételi feltételek: 1. a 15 életév betöltése. 2. legalább négy közép (gymn. reál- vagy polg.) iskolai osztály sikeres elvégzése. 3. Legalább négy havi gyakorlati működés az építőipar terén. 4. ép és egészséges testi szervezet. Az előjegyeztetéshez be kell küldeni. 1. a keresztlevelet vagy születési bizonyítványt. 2. a négy középiskolai osztályról szóló s 3. az újra óltásról szóló bizonyítványt és 4. be kell jelenteni, hogy a tanuló hol és kinél lesz gyakorlati munkában a négy hónap alatt. A jelentkezők kellő időben értesíttetnek arról, hogy előjegyeztetésük megtörtént-e vagy nem. Az elő nem jegyzettek bizonyítványai visszaküldetnek. Levélbeli megkeresésre készséggel ad felvilágosítást az igazgatóság.

— **A takarmány természetéről.** Minden gazdaságban készenlétben kellene tartani őszi répamagvakat, hogy más takarmánynövény nem sikerülte, jégeső vagy egyéb meglepetés esetén rögtön pótlásról gondoskodhassunk. Kedvező vetési idő esetén júniustól augusztusig vetünk a felszántott gabonaföldön, talon vagy üres kerti ágyakon. Az őszi répa olyan takarmány, amelyet szívesen fogyaszt őszi és téli eddelül minden háziállat a sárgarépaéhoz és kalaráéhoz hasonlóan, amelyeknél termőképesség tekintetében sem áll hátrább, téle elterhető. Dus termést szolgáltat a marha számára, a tehének edes, vastag tejet szolgáltatnak tőle, a vaj aromatikusság és zsir viaszszárga; edényeink és hordóink megtelnek téli időre és aki egyszer kísérletet tett az őszi répával, bizonyára amellet marad ezen-tul is. A délbajor őszi répa továbbí jó tulajdonsága, hogy rendkívül jó savanyu káposztát szolgáltat és általában igen egészséges főzelék. Kíváncsinos volna, hogy minden háztartásban feltalálható legyen ily egészséges őszi répa-káposzta.

— **Konfirmációi Emlék.** A Demeter Dénes homoródkarácsonfalvi unitárius pap szerkesztésében megjelent gazdag tartalmu *Konfirmációi Emlék* kapható Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz.

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek. Szíves küldeményeiket köszönettel vettük és elnézésüket kérjük, ha tárgyhalmaz miatt csak az aktualitás sorrendjében közölhetjük.

D. Karácsonfalva. A kedves megemlékezést köszönjük és pünkösdi számunkból kiszorult szép versedet ma közölve, a régi szeretettel üdvözlünk.

Dicsőszentmártoni levélírónak. Égbe kiáltó szellemes megemlékezését, — mely lapunk népszerűségét tűzte ki célul, — köszönjük és röviden csak az a megjegyzésünk; hogy mi nem arra törekszünk, hogy féljének tölünk, hanem inkább arra, hogy minél többen olvassák és szeressék lapunkat.

Kiadja: Betegh Pál könyv- és újság kiadó intézete.

— Könyvkötő tanulóknak felvesz egy jóraváló fiút azonnal Betegh Pál könyvkötő-intézetébe Székelyudvarhelyt.

Nyári menetrend.

Érvényes 1908 évi május hó 1-től.

Szv.	Gyv.	Budapest k. p. u. — Predeal — Bukarest — Palanca	Gyv.	Szv.
I-III.	I-II.	Állomások	I-II.	I-III.
506	502.		501.	507.
1121	1112	i Budapest k. p. u.	1121	1112
144	1247	é Szolnok	144	1247
	218	é Püspökladány		218
	211	é Debreczen		211
348	523	é Nagyvárad	348	523
827	997	é Koltovsár	827	997
	726	é Dés		726
1016	755	é Aranyosgyéres	1016	755
1048	750	é Torda	1048	750
1044	1025	é Székelykocsárd	1044	1025
458	831	é Marosvásárhely	458	831
1148	930	é Tövis	1148	930
	408	é Gyulafehérvár		408
800	1220	é Arad	800	1220
404	1000	i Budapest k. p. u. Aradonát	404	1000
1056	746	i Arad	1056	746
1206	838	i Gyulafehérvár	1206	838
	905	i Tövis		905
1289	911	é Küküllőszög	1289	911
802	928	i Küküllőszög — Parajd	802	928
902	944	é Parajd Szováta és Korond fűrdők	902	944
127	1257	é Kiskapus	127	1257
358	1055	é Nagyszében	358	1055
300	1110	é Segesvár	300	1110
320	1114	i Segesvár-Sz. udvarhely	320	1114
296	1150	é Héjjasfalva	296	1150
402	1229	i Héjjasfalva-Sz. udvarhely	402	1229
441	155	é Székelykeresztúr	441	155
606	135	é Székelyudvarhely	606	135
	209	Homoród, Székely, Gergely- és Solyomssy-féle Sósűrdők		209
682	219	é Földvár-Előpatak-fűrdő	682	219
712	331	é Brassó	712	331
1200	920	i Brassó, Kézdivásárhely-Bereczk	1200	920
111	753	é Predeal	111	753
805	430	é Bukarest	805	430
	705	i Brassó, Kézdivásárhely-Bereczk		705
841	430	i Sepsiszentgyörgy	841	430
1008	753	é Kézdivásárhely	1008	753
1249	856	é Kézdivásárhely, Vénus-ványvíz-forrás, kőbányák, lemmagolaj készítés	1249	856
134	500	é Bereczk	134	500
225	610	i Sepsiszentgyörgy-Gyimes-Palanca	225	610
1085	658	é Malnás-fűrdő	1085	658
1114	831	é Tusnád-fűrdő	1114	831
1148	900	é Csíkszereda	1148	900
1242	306	é Mádéfalva	1242	306
115	346	i Gyimes	115	346
336	946	é Palanca	336	946
346	1230	i Mádéfalva	346	1230
200		é Gyergyószentmiklós	200	
440			440	

Uj magyar lemezek! Legujabb Scala felvételek!

Grammofon hanglemezek kicserélése!

Bármely gyártmányu kemény gummi lemezt, a „Columbia“ kivételével teljes eladási értékben visszavesz — három uj „Scala“ lemez átvétele és fizetése mellett:

BETEGH PÁL

könyv- és zeneműkereskedése
 :: Székelyudvarhelyt ::
 Két oldalas kis lemez 3 K 50 f,
 Nagy lemez . . . 6 K — f
 A „Scala“ lemezek a legjobbak.

Tüzifa eladás.
 Egy kocsi kitünő fiatal felvágott bükk tűzifa, házhoz szállítva, bármely időben 10 koronáért kapható Fábrián József gőzfűrészből Székelyudvarhelyen.

6248—908. tkvi. sz.
Hirdetmény.

A m. kir. igazságügyminiszter 1906. évi július hó 6-án 14114—906. sz. alatt elrendelte, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint tkvi hatósághoz tartozó Székely-Magyarors község tjkvében felvett mindazon ingatlanokra nézve, melyekre az 1886. évi XXIX. t. c., az 1889. évi XXXVIII. t. c. és az 1891. évi XVI. t. c. cikkben a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. t. cikkben szabályozott eljárás és ezzel kapcsolatban a telejkönyvi bejegyzések helyesbítése fogatosítottassék.

E célból a helyszíni eljárás Székely-Magyarors községében 1908. évi július hó 15-ik napján fog kezdődni.

Ennélfogva felhívattak:
 1. Mindazok, kik a telejkönyv-könyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a kiküldött bizottság előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okiratokat mutassák fel.

2. Mindazok, a kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telejkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra a 1886. évi XXIX. t. c. 15—18. és az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5, 6, 7, és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, vagy odahassanak, hogy az átruházó telejkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezményétől is elesnek. És:

3. Azok, kiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog vagy megszűnt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztését kérelmezzék, illetve, hogy törlési engedély nyilvánítása végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A kir. törvényszék, mint telejkönyvi hatóság.
 Székelyudvarhelyt, 1908. évi június hó 6-án.
 Gyarmathy Ferencz,
 kir. törvényszéki bíró.

Fényképészeti
 szárazlemezek, kartonok, előhívó és rögzítő-fűrdők fényképezés és amatőrök részére legjobb minőségben kaphatók
BETEGH PÁL
 KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN Székelyudvarhelyt.
 Rigler József Ede fotoipari osztályának elárúsítása, Adria védjeggyel.

— Hallotta kérem a legujabb találmány hírét?
 — Mi legyen az?
 — Nincs többé csunya cipő, sem rozsz ut! Aki a most feltalált

ALUMINIUM alsó féltalppal

készíteti cipőit, nem érez nyomást, talpán bőrvastagodás még a legrosszabb uton sem lesz, mert a cipő uj formáját mindvégig megtartja.

— Hiszen akkor folyton uj cipőnk lesz!
 — Természetesen, mert az ilyen cipőn ránc akkor sem képződik, ha bármilyen bő, a láb alól ki nem fordul, a bőr sokkal tovább tart, mert a fémtalp állandóan simán tartja.
 — Jó járás esik benne?
 — Hogyne! A cipő alapzata puha paraffa; nyáron sokkal hűvösebb, télen melegebb, mint a régi rendszerűek.
 — És hol lehet ezt az ideális cipőt megrendelni?
 — Nevetséges kérdés! Hol és kinél lehetne másnál, mint az előkelő:

Orbán, Nagy és Tamás
 cipőkészítő cégnél Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 2. szám. (Flórián-ház.)

— Igaza van. Ezt én is tudhattam volna, hiszen e számtalan kitüntetésben részesült szolid cég legnagyobb gondot fordít mindenemű cipő készítésére. Gyertünk még ma rendelni akarok azokból a pompás cipőkből.

B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

1848 eredeti angol, francia és amerikai toalett-moedit közül a Budapesti Bazar egy évfolyamában. Előfizetési ár: negyedévre 2 K, a „Székely-Udvarhely“ előfizetőinek 1 K 60 f. Ingyen mutatványszámot küld a „Budapesti Bazar“ kiadóhivatala Budapest, VIII., Baross-u. 22. (Budapesti Bazar-ház.)

BÉLYEGZŐK

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban szállítatnak Betegh Pál könyv-, papír-, rajz- és zenemű kereskedéséből Székelyudvarhelyt.

Ropogós cseresznyét.

Élvezésre és befőzésre: Pázmán-tét (egrest) nagy szeműeket postakosárként 2 K 40 f.; füvegszemű nagy meggyet befőzésre és rétesbe 3 K; kajszin barack remek szép példányok június 15-től szállítva, befőzésre és lekvárnak való 2 K 40 f.; Főzelékek vegyesen, u. m.: ugorka, tök, fejes- és kelkáposzta, cukorborsó, vajbaj, kalaráb, zöldpaprika carfiolt postakosárként 2 K 80 f. Ismét-eladókak külön árajánlat.

Gyümölcskivitel 155. Csongrád

Szám 593—908 kj. Szentegyházassalvi körjegyző.

Bolt- és kocsmahelyiség bérbeadás.

Alólírott község előljárása közhírré teszi, hogy az állami utmentén lévő s tulajdonát vépező bolt és kocsmahelyiség a leg-többet ígérőnek 1908. június hó 18-án délután 2 órakor a község-házánál haszonbérbe fog adadni 3, esetleg 6 évi időtartamra. — Kikiálltási ár 200 korona. Megjegyztetik, hogy az italmérésí engedély elnyerésért a kellő intézkedések megtétettek. Kápolnásfalu, 1908. május 31-én.

Both Lázár, bíró. Menyhárt János, kjegyző.

Hengerműmalom megnyitás!

Ezennel értesitem a t. örlető közönséget, hogy Székelyudvarhelyt (a vasuti állomással szemben) a Bethlen-utca és Bálint-utca sarkán levő saját telkemen **műmalomat** modern automatikus gépekkel teljesen ujonnan, minden kívánalomnak megfelelően felszerelve, megindítottam. Automatikus műmalomban mindenféle gabona öröl-tetik. A buza tisztítása otthon felesleges, mivel a legüszkösebb gabonát is legjobban és legtakarékosabban kitisztítja, miután az által a liszt erősebb és világosabb színt nyer. Minden t. örlető becses tudomására hozom, hogy a műmalomban készült liszt feltünően szaporul az örlés után, ennél fogva a t. örlető közönség érdekében áll, hogy többféle liszteknek, az örlési zavarok kikerülése végett, üres zsákokkal is rendelkezzenek. Biztosítom előre is az igen t. örlető közönséget, hogy nálam az előállított örleménnyel, valamint a tisztességes vámolás tekintetében meg lesz elégedve. Szives pártfogását és támogatását kérve, vagyok tisztelettel

Ágoston Béla, műmalom-tulajdonos.

A gabona-neműek be- és hazaszállítására a t. örlető közönség részére fogatot tartok.